

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

Ders İzlenesi

Ders Kodu : 181114020-181134012
Ders Adı : İslam Tarihi-II
Öğretim Elemanı : Doç. Dr. İsmail METİN
E-Posta : ismail.metin@ogu.edu.tr
Görüşme Gün ve Saatleri : Salı, 14.00, Perşembe, 14.00
Ofis : İlahiyat Fakültesi 2. Kat ve 224 nolu oda

Ders Hakkında
Dönem : 2024-2025 Bahar Dönemi
Gün ve Saat : Perşembe, 08.00-09.30, 10.00-11.30, 17.00-18.30 (İÖ)
Kredi/AKTS : 2/3
Eğitim Dili : Türkçe
Öğretim Türü : Yüz yüze
Derslik : Derslik-2,18
Ders Türü : Zorunlu

Önkoşul Dersleri

Dersin Amacı

Tarih bilgisi ve bilincini kuvvetlendirerek özgüveni artırır ve geçmişle gelecek arasında sentez yapmasına katkı sağlamak. Öğrencilere Endülüs Emevileri döneminden başlayıp Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar olan dönemin İslam coğrafyası ve bu coğrafyadaki gelişmeler hakkında bilgi vermek.

Dersin Öğrenim Çıktıları

	Dersin Öğrenim Çıktıları	Yeterlilik Türü (Bilgi/Beceri/Yetkinlik)	Ölçme Yöntemleri**
1	Abbasiler, Selçuklular ve Endülüs Emevileri dönemlerinde İslam coğrafyası ve Müslümanların sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi ve askeri alanlardaki gelişimleri ele alınır.	Bilgi	Sınav
2	Öğrencilere Endülüs Emevileri döneminden başlayıp Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar olan dönemin İslam coğrafyası ve bu coğrafyadaki gelişmeler hakkında bilgi vermek.	Bilgi	Sınav
3	Tarih bilgisi ve bilincini kuvvetlendirerek özgüveni artırır ve geçmişle gelecek arasında sentez yapmasına katkı sağlar.	Bilgi	Sınav
4	İslam Tarihi hakkında doğru ve analitik bilgi sahibi olur.	Bilgi	Sınav
5	Çağdaş gelişme ve sorunlar karşısında objektif, eleştirel ve bütüncül bir yaklaşım ortaya koyabilir.	Bilgi	Sınav
6	İslam dininin değerleri ışığında toplumun ve bireylerin dini ve ahlaki ihtiyaçlarına çözümler üretir.	Bilgi	Sınav
7	İslam medeniyetinin kültür sanat ve edebiyat gibi unsurlarını tanıır ve farklı kültürlerle karşılaştırma	Bilgi	Sınav

	yapar.		
8	Dini inanç ve yaşantıların bireysel, toplumsal, düşünsel ve tarihi biçimlerini analiz eder.	Bilgi	Sınav
9	Farklı din, kültür ve değerlerle ilgili evrensel ve ahlaki ilkeler çerçevesinde anlayış geliştirir.	Bilgi	Sınav
10	Örgün ve yaygın din eğitimi süreçlerini öğrencilerin gelişim düzeyleri ve öğretim ilke ve yöntemlerine göre planlar, uygular ve değerlendirir.	Bilgi	Sınav

Ders Kaynakları

Temel Ders Kitapları:

1. İslam Tarihi El kitabı, Yazar: Kolektif, Editör: Eyüp Baş, Ankara: Grafiker Yayınları, 2013.
2. Sabri Hizmetli, İslam Tarihi, Ankara Ün. İlahiyat F. Yayınları, 1999.
3. İslam Tarihi 1-2, Editör: Ahmet Önkal, Konya: Hikmetevi Yay., 2021.
4. Adnan Demircan, Mehmet Azimli, İslâm Tarihi, 1-2, Ankara: Bilay Yayınları, 2018.
5. Kendi ders notlarım (PDF-Power Point)

Yardımcı Kaynaklar:

1. Sabri Hizmetli, İslam Tarihi, Ankara Ün. İlahiyat F. Yayınları, 1999.
2. Marshall Hodgson, İslam'ın Serüveni, İstanbul: İz Yayınları, 1995.
3. Philip K. Hitti, İslam Tarihi, İstanbul: İSAV Yayınları, 1982.
4. İbrahim Kafesoğlu ve dğr., Müslüman-Türk Devletleri Tarihi, İstanbul: İsar Yayınları, 1999.
5. Mehmet Özdemir, Endülüs'te İspanyol Mühtediler ve Siyasî Hareketleri, Ankara 2000.
6. Lütfi Şeyban, Endülüs, İstanbul: Albaraka Yay., 2019.

Not: Haftalık konularla ilgili tavsiye edilen yardımcı kaynaklar, aşağıda "haftalık ders işleyiş tablosu"nda belirtilmiştir.

Ders Politikaları:

- **Ders Süresi ve İşleyişi:** Her ders bir buçuk saat sürecek ve tek blok halinde işlenecek şekilde planlanmıştır.
- **Dijital Araçların Kullanımı:** Ders sırasında cep telefonu, tablet, dizüstü bilgisayar, ses kaydedici, kamera, video kamera vb. kişisel elektronik/dijital cihazlarla dersin herhangi bir bölümü kaydedilemez.
- **Devam Durumu:** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği 16. Madde gereği "Öğrenci, teorik ders çalışmalarının %70'ine, laboratuvar ve uygulama çalışmalarının %80'ine devam etmek zorundadır. Öğrencilerin derslere devamları, dersi veren öğretim elemanı tarafından izlenir. İlgili yönetim kurulu ile görevlendirilen öğrenciler, izinli sayılır. Sağlık raporu, derslere devam yükümlülüğünü kaldırmaz." Dersi DZ notu dışında tekrar etmek zorunda olan öğrencilerin devam zorunluluğu bulunmamaktadır.
- **Öğrenci Merkezli Öğrenme:** Ders, öğrenci merkezli bir yaklaşımla yürütülecektir. Bu kapsamda öğrencilerin aktif katılımı desteklenecek, öğrenme sürecine dair sorumluluk almaları beklenecek ve ders sürecine dair geri bildirimleri alınacaktır.
- **Engelli Öğrenci Desteği:** Sizin için engel oluşturabilecek durumlarla (görme, işitme vb.) ilgili olarak doğrudan benimle iletişime geçebilirsiniz. Bunun yanı sıra, engelli öğrencilerimizin karşılaştığı zorlukları en aza indirmek ve engelleri ortadan kaldırmak amacıyla bir Engelli Öğrenci Birimi bulunmaktadır. Durumunuzla ilgili olarak bu birimle iletişim kurmalısınız. Durumunuzla ilgili olarak bu birimle iletişim kurmalısınız.
- **Sözlü ve Yazılı İletişim Etiği:** Sınıf tartışmaları sırasında birbirinize saygı göstererek ve nefret söylemi kullanmadan yorumlar yapabilirsiniz. Yazılı iletişimde de bu kurallara uymanız, kopya çekme ve intihal konusunda son derece hassas olmanız gerekmektedir. Sunumlarınızda veya yazılı ödevlerinizde herhangi bir kaynağı kullanırken yazarları ve web materyallerini referans göstermeyi unutmayın.
- **Grup Çalışmaları ve Ekip Çalışması Etiği:** Grup çalışmaları sırasında tüm öğrencilerin eşit katılım göstermesi ve iş birliği içinde çalışması beklenmektedir. Grup içinde herhangi bir anlaşmazlık yaşanması durumunda, bu anlaşmazlık öncelikle grup üyeleri arasında çözülmeye çalışılmalıdır. Eğer sorun çözülemiyorsa, durum derhal öğretim elemanına bildirilmelidir. Anlaşmazlıkların çözülmemesi ve grup çalışmasının sekteye uğraması durumunda, tüm grup üyelerinin notlarında belirli bir oranda kesinti yapılabilir. Bu tür durumlar, grup üyelerinin sorumluluk paylaşımı ve iş birliği becerileri doğrultusunda değerlendirilecektir.
- **Ödev Teslimi:** Özellikle vize sonrası ek puan talebinde bulunan öğrenciler için ekstra ödev seçenekleri sunulursa, ödevler, öğretim elemanı tarafından belirlenecek bir konu çerçevesinde hazırlanmalıdır.

Haftalık Ders İçeriği:

Hafta	Konu Başlığı	İlgili Kaynaklar	Öğrenci İş Yükü
03-07 Şubat	<u>Dersin Tanıtımı,</u> Kapsamı ve Çerçevesi, Temel İslam Tarihi Kaynaklarının Tanıtımı	Endülüs siyasi ve medeniyet tarihi üzerine yazılmış bazı yerli ve yabancı kaynakların tanıtımı	<u>Ödev-Görev-Okuma</u> DİA'dan "Endülüs" maddesinin notlar çıkartılarak okunması
10-14 Şubat	<u>Endülüs Emevileri Siyasi Tarih-1</u> 1-Bölüm: Endülüs'ün Fethi, Endülüs Emeviler Devleti, Emirler Dönemi, I. Abdurrahman, I. Hişâm, I. Hakem, II. Abdurrahman. 2- Bölüm: Halifeler Dönemi, III. Abdurrahman, II. el-Hakem, II. Hişâm, III. Hişâm	Mehmet Özdemir, "Endülüs", DİA, 11/225-232. Mehmet Özdemir, Endülüs, İstanbul: İSAM Yayınları, 2014. Lütfi Şeyban, Endülüs, İstanbul: Albaraka Yay., 2019. Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Lütfi Şeyban, Endülüs, İstanbul: Albaraka Yay., 2019.
17-21 Şubat	<u>Endülüs Emevileri Siyasi Tarih-2</u> Mülükü't-Tavâif Dönemi, Murabıtlar Dönemi, Muvahhidler Dönemi, Nasrîler Dönemi.	Yukarıda belirtmiş olduğum kaynaklar ve Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
24-28 Şubat	<u>Endülüs Emevileri Kültür ve Medeniyet Tarihi-1</u> (Toplum, İdarî Yapı, Şehirler)	Yukarıda belirtmiş olduğum kaynaklar ve Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
03-07 Mart	<u>Endülüs Emevileri Kültür ve Medeniyet Tarihi-2</u> (Ekonomî, Eğitim, İlim ve Kültür)	Yukarıda belirtmiş olduğum kaynaklar ve Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
10-14 Mart	<u>Abbâsiler Dönemi Siyasi Tarih-1</u> (Abbâsî Hanedanı, Abbâsî Hareketi ve Devletin Kuruluşu, Abbâsîlerin Birinci Dönemi, Mansûr, Ehl-i Beyt ile İlişkiler, Mehdi, Hadi)	Nahide Bozkurt, Abbâsîler, İstanbul: İSAM Yay., 2014. Nahide Bozkurt, Oluşum Sürecinde Abbâsî İhtilali, Ankara: Ank. Ok. Yay., 2000. Hakkı Dursun Yıldız, "Abbâsiler", DİA, 1/31-48. Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
17-21 Mart	<u>Abbâsiler Dönemi Siyasi Tarih-2</u> (Harun Reşid, Bermekiler, Emin, Me'mun, Nüfuzlu Komutanlar Dönemi, Emîrû'l-Ümerâlar Dönemi)	Nahide Bozkurt, Mu'tezile'nin Altın Çağı-Me'mun Dönemi, Ankara: Ank. Ok. Yay., 2002. Yıldız, Hakkı Dursun, "Bermekiler", DİA, 5/517-520. Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
24-28 Mart	Ara sınav Haftası		
31 Mart-04 Nisan	<u>Abbâsiler Dönemi Kültür ve Medeniyet Tarihi-1</u> (Toplum, Yönetim, Siyaset, Adalet, Din, Ekonomi, Maliye)	Bozkurt, Nahide, "Abbâsiler'de Kültür ve Medeniyet", İslâm Tarihi I, Ankara: Ank. Üniv. Yay., 2012. Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
07-11 Nisan	<u>Abbâsiler Dönemi Kültür ve Medeniyet Tarihi-2</u> (Eğitim, İlim ve Kültür, Beytül-Hikme)	Şerare Yetkin, "Abbâsiler, Sanat", DİA, 1/ 49-56. Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
14-18 Nisan	<u>Abbâsilerle Birlikte Kurulan Devletler</u> Tolunoğulları (868-905),	Konu başlıkları ile ilgili DİA'dan maddeler Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi

	Tahiroğulları (821-873), Saffaroğulları (873-900), Sâcoğulları (890-929), Samanoğulları (873-999), Büveyhiler (932-1062) Fatımiler (909-1171), Eyyübiler (1169-1250), Memlükler (1250-1517), Hamdâniler (905-1004) Sâcoğulları (890-929), Rüstemi Devleti (777-909), İhşîdiler (935-969), Midrariler (772-976), İdrîsiler (780-974)		
21-25 Nisan	Türk-İslam Devletleri-1 Karahanlılar (840-1212), Gazneliler (955-1187), Hârizmşahlar (1097-1231) (ve Moğollar)	Hakkı Dursun Yıldız, İslamiyet ve Türkler, İstanbul: Edebiyat Fak. Yay., 1976. Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
28 Nisan-02 Mayıs	Türk-İslam Devletleri-2 Büyük Selçuklu Devleti (1040-1308), Türkiye/Anadolu Selçuklu Devleti (1075-1305)	Faruk Sümer, "Selçuklular", DİA, 36/365-371. Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
05-09 Mayıs	Türk-İslam Devletleri-3 Selçuklular Kültür ve Medeniyet Tarihi	Nesimi Yazıcı, Müslüman Türk Devletleri Tarihi, Ankara: TDV Yay., Ankara 2007. Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
12-16 Mayıs	Türk-İslam Devletleri-4 Anadolu Beylikleri ve Osmanlılar (1299-1922)	Konuyla ilgili ders notlarım (PDF)	Derste verilen makale ve ödevlerin takibi
20-30 Mayıs	Final Haftası		

Ders Değerlendirme

Değerlendirme Türü	Açıklama	%
Ara Sınav	Ara sınav ilk yedi haftada işlenen konuları kapsayacaktır. Ara sınav test şeklinde olacaktır.	40
Ödev	----	-
Final	Final sınavı ara sınavdan final haftasına kadar işlenen konulardan yapılacaktır. Final sınavı test şeklinde olacaktır.	60
Bütünleme	Bütünleme, final sınavının telafisi mahiyetinde olacak fakat klasik tarzda bir sınav yapılacaktır. Sınav beş sorudan oluşacaktır.	
	Toplam	100
Harf Notu	AA: 85 / BA: 75 / BB: 70 / CB: 65 / CC: 60 / DC: 55 / DD: 50	

AKTS - İş Yüğü Tablosu

Etkinlikler	Sayısı	Süresi (Saat)	Toplam İş Yüğü (Saat)
Ders Süresi (Sınav Haftası Dahil Haftalık Toplam Ders Saati)	14	2	28
Sınıf Dışı Ders Çalışma Süresi (Tekrar, Pekiştirme, Ön Çalışma vb.)	14	2	28
Ödev			
Kısa Sınav			
Kısa Sınav Hazırlık			
Sözlü Sınav	1	8	8
Sözlü Sınav Hazırlık			
Rapor (Hazırlık ve Sunum Süresi Dahil)			
Proje (Hazırlık ve Sunum Süresi Dahil)			
Sunum (Hazırlık Süresi Dahil)			
Ara Sınav	1	1	1
Ara Sınav Hazırlık	1	10	10
Yarıyıl Sonu Sınavı	1	1	1
Yarıyıl Sonu Sınavı Hazırlık	1	15	15
		Toplam İş Yüğü	91
		Toplam İş Yüğü / 30	3,03
		Dersin AKTS Kredisi	3